

обеспечивающие эффективные условия для формирования межкультурной коммуникативной компетенции инофонов. И наши научные изыскания мы стараемся повернуть лицом к практике, отражая в учебных пособиях, методических разработках современные лингвометодические и лингвокультурологические тенденции [3, 4].

Литература:

1. Тер-Минасова, С. Г. Война и мир языков культур: вопросы теории и практики...: уч. пос. Москва : АСТ Астрель: Хранитель, 2007. 286 с.
2. Нуршаихова, Ж. Применение инновационных технологий в процессе обучения языкам: сб. научно-метод. трудов для преподавателей этнолингвистических школ / МОН РК; общ. ред. и сост. сб. Ж. А. Нуршаиховой. Алматы, 2010. 142 с.
3. Нуршаихова, Ж. Этнокультурная коммуникация в монологах и диалогах: продвинутый уровень для иностранцев: учеб. пособие для вузов / Ж. Нуршаихова, У. Валеева. Алматы: Қазақ университеті, 2012. 266 с.
4. Нуршаихова Ж. А. О языковом интеркалировании элементов одного языка в другой // Горизонты современной лингвистики: тренды и научный диалог. Материалы Международной научной конференции, посвященной 50-летию педагогической деятельности проф. Э. Д. Сулейменовой. Алматы : Издательство «Қазақ университеті», 2020.

Формування культури мовлення іноземних студентів у сучасних умовах

Снігурова І.І.

*ст. викладач кафедри української мови
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна
e-mail: irinasnihurova71@gmail.com*

Вступ України в загальноєвропейський освітній простір та процес реформування вищої школи передбачає зміни в існуючій традиційній моделі навчання. Нові тенденції в організації системи вищої освіти, відвертість досягнень світової практики висувають вимоги розробки принципів якісних освітніх послуг, конкурентоспроможних на міжнародному ринку знань.

Орієнтація в роботі з іноземними студентами на такі важливі концепції, як міжкультурна комунікація, діалог культур, особистісно-орієнтоване

навчання формує студента як мовну особистість, суб'єкта навчального процесу. Викладачі, науковці повною мірою усвідомлюють важливість інноваційних процесів у сучасній науково-методичній парадигмі навчання іноземних студентів. З цією метою вони розробляють новітні курси з формування мовленнєвої культури, створюють сучасні методичні матеріали.

Численні дослідження свідчать про те, що найбільш перспективною на теперішній час є культурологічна модель освіти, яка базується на творчій взаємодії викладача та студентів як суб'єктів різних етнокультурних систем. Джон Нейсбітт, відомий американський соціолог і футуролог, вважав, що розвиток різноманіття культур самовираження людини – мови, творчості, релігій, мистецтв – є візитною карткою тисячоліття, яке настало [4].

Треба відзначити, що сучасна ситуація в Україні не дозволяє викладачам і студентам працювати *offline*. Це ускладнює можливості безпосереднього контакту викладача та студента, позбавляє педагога особистісного впливу на учня. Крім того, відсутність мовного середовища не сприяє швидкому оволодінню української мови в побутовій сфері. Але можна побачити в цьому і позитивні моменти, а саме: іноземні студенти спілкуються *online* виключно з носіями правильної та чистої української мови, які не користуються суржиком і сленгізмами.

Харків завжди був переважно російськомовним містом. Сьогодні ця тенденція змінюється на користь української мови. Дедалі все більше людей у Харкові спілкуються державною мовою, не бажаючи підтримувати мову агресора. Адже українська мова – це основа нашої національної ідентичності, національної безпеки, запорука нашого єднання і переможного майбутнього. Але в розмовах жителів міста доволі часто, на жаль, зустрічаємо на побутовому рівні суржик – суміш української та російської мов без дотримання будь-яких літературних норм (нечиста мова).

Суржик як мовне явище досліджували такі вчені, як Л. Масенко, О. Рудь, Л. Ставицька, М. Мозер, А. Брацкі, Н. Дзюбишина-Мельник, С. Бузько та інші.

О. Сербенська ще в 90-х роках ХХ сторіччя у своїй роботі «Антисуржик» зазначає, що мова, якою говорить людина, не лише впливає на її свідомість, але й формує її. Українська мовознавиця наголошує на тому, що «скалічена мова отуплює людину, зводить її мислення до примітива. Адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує. Суржик в Україні є небезпечним і шкідливим, бо паразитує на мові, що формувалася упродовж віків, загрожує змінити мову, яку прийняв Тарас Шевченко, показавши світові її красу й силу, плекали Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, записуючи її «нестертий слід...» [3, с. 6-7].

Дослідники відзначають, що суржик – це збіднена мова, позбавлена національного колориту, краси та виразності, він потрапляє на сторінки газет і журналів з побутового мовлення. В. Ф. Александрова наполягає на необхідності вводити в програму вищих закладів освіти спецкурси з вивчення культури мовлення, адже рівень мовної культури сприяє вихованню всебічно розвиненої особистості [2, с.7-10].

Розмовляючи між собою, студенти часто використовують сленгізми, наприклад *знати біса* (говорити нісенітницю), *здати на шару* (легко скласти іспит або залік), *ганяти понти* (поводити себе з викликом), *пробити на ушняк* (задуматися), *блін, ні фіга, не грузи, мені це по барабану* тощо. Поширення сленгу серед молоді студенти пояснюють тим, що саме мова арго допомагає їм яскравіше висловити свій емоційно-експресивний стан.

Вивчаючи проблему сленгу, дослідники стверджують, що сучасні індустріально-розвинені суспільства являють собою динамічні структури, які стрімко розвиваються. Словесна оболонка мови в таких суспільствах дуже мобільна. Вона змінюється за період життя однієї генерації: зменшується чи збільшується словниковий тезаурус, змінюються цілковиті блоки мови. Крім того, сучасні суспільства включають в себе багато субкультурних утворень: територіальних, професійних, статусних та інших. Вони володіють власною специфічною лексикою, власним сленгом. До таких субкультурних утворень

відноситься і молодь: школярі, студенти коледжів та закладів вищої освіти. Для цієї вікової групи використання сленгу є природним і логічним. Для молоді важлива ідентифікація зі «своїми», використання «свого» мовного коду.

Іноземні студенти спілкуються зі своїми українськими співкурсниками чи то в інтернеті, чи то перебуваючи в Україні. Вони переймають в українських друзів не тільки корисні звички, але й деякі недоліки, зокрема мовленнєві. Велика роль у запобіганні формуванню в іноземних студентів забрудненої мови належить викладачам. Вони повинні роз'яснювати студентам, особливо іноземним, що необхідно дотримуватися мовних норм у писемному та усному українському мовленні, що існують так звані табуйовані лексичні одиниці, наприклад, матерні слова, такі, що ображають національну гідність людини, так звана «блатна» лексика та інші, вживання яких неприпустимо.

Таким чином, можна зробити перші висновки, про те, що українська лінгводидактика приділяє велику увагу формуванню мовленнєвої культури майбутніх інженерів, але ще існують проблеми, які чекають на своє вирішення.

Література:

1. Александрова В.Ф. Мовленнєва культура сучасної молоді. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8 (Ч. 2). С. 7-11.
2. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: [навч. посіб.] / за заг. ред. О. Сербенської; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: Вид-во Світ. 1994. С. 152.
3. Козинець І.І. Культура мовлення як показник загальної культури особистості. *Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. Педагогічні науки*. 2015. № 2 (10). С. 141–145.
4. Ставицька Л. Український жаргон: словник. Київ : Критика, 2005.
5. Naisbitt, J. Megatrends. Ten New Directions Transforming Our Lives. N.Y.: Warner books. 1982. 333 p.